

Каменният град и социалната участ на неговите хора в книгата "Да бъде ден! на Хр.Смирнески".

Смирненски е поет, чието творчество е посветено изцяло и в полза на хората и тяхната социална участ. Каменният град е мястото, в което се разиграва тяхната човешка драма.

Бедните гаврошовци в поезията на Смирненски са не само пасивна жертва на живота. Творецът на книгата „Да бъде ден“ осъзнава своята участ и вярва, че е възможно да бъде създаден един нов справедлив свят. Това осъзнаване формира неговата активна жизнена позиция.

Страданието в каменния град, породено от социалната обреченост е основна тема в творчеството на Христо Смирненски. Тежката участ на героите и бездушието на обществото са заменени от безразличие към човешката драма.

В много стихове Смирненски разкрива незабравими картини и образи на човешкото страдание, а в други заклеява грубия материализъм и обречеността на този безмилостен свят.

Поетът създава образите на улицата, тълпата, работниците и порутените предградия на града. Това е едно място, в което властват нищетата и страданието на хората.

В творчеството на Смирненски особено място заема големият каменен град като символ на света и живота. Облян от блясъка на суетата, той носи страданието на бедността, грохотът и прахта на делника.

“Ти целият скован от злоба си,

о шумен и разблуден град,

и твоите електрични глобуси

все тъй празнично блестят”

(Братчетата на Гаврош)

Градът е бездушен и враждебен, едно голямо каменно чудовище, което поглъща живителните сили и нравствени добродетели, дори и живота на хората. Той е свят на скръбта, разочарованието и краха на човешките надежди и илюзии. Този образ показва дълбоките нравствени деформации на едно общество, в което болката и човешкото страдание срещат безразличието на тълпата.

Мизерията смазва с непоносимото си бремене тези онеправдани “деца на града”, “малките гаврошовци”, които от рано се сблъскват с жестокостта на живота. Същия този вледенен към хорската участ град е приютил и много момичета, подобни на “уличната жена”. Болката, страданието и нищетата са тези, които притискат младите хора да търсят път от безизходицата като продават себе си.

Авторът на „Да бъде ден” не забравя и работниците, чийто скръбни въздишки отекват в мрачния делник.

Няма настроение в каменния град. Там всичко е сиво, студено и мрачно, навява тъга и безнадеждност. Старият музикант, самотният пленник на града с лирична душа е един от запомнящите се образи на Смирненски.

Все там до моста приведен седи,

тегли полекичка лъка,

а над главата му ревностно бди

черната старческа мъка.

(Стария музикант Старческата мъка не пречи на човека да свири своите песни и да моли хората за милостиня. С горестния плач на цигулката той успява да изтръгне състрадание от безмилостния град, за да може да преживява.

Болезненото осъзнаване на тези ярки контрасти и безсилието на обществото да промени нещо кара автора да разкрие и обрисова живота в каменния град. В него се открива и страдалческата орис на онеправданите и бруталната агресивност на несправедливия свят, който кара децата преждевременно и тъжно да помъд্রেят.

Съдбата рано ги излъгала,

живота сграбчил ги отвред

и ето ги: стоят на ъгъла,

с прихлупен до очи каскет.

Непреодолимите прегради пред “бездомните гаврошовци” и техните желания създават усещане за безизходност и безпомощност

В студените бездни слезни,

където тела полуголи

се гърчат край черни стени

(ВъглекопачГ ласът на болката се превръща в месия на колективната сила, съзиданието. Безсилието, примирението, тихата скръб и съзнанието за обреченост се превръщат в сила и дързост, в "буреносна закана" за промяна. Смирненски вярва в съпротивителните сили на личността, в способността и да устои на жестоките предизвикателства на времето.

и през сълзи и кървав гнет,

през ужаса на мрак студен

разбунен вик гърми навред:

"Да бъде ден! Да бъде ден!"

(Да бъде ден"Да бъде ден !" е текст, който може да бъде определен като програмен защото синтезира основните мисли, идеи и механизми на изграждане на лирическите образи в книгата.

В "Да бъде ден !" страданието е хиперболизирано, а страдащият човек е идеологизиран.

В своята поезия Смирненски размисля за променящият се свят и търси мястото на човека в него като социална участ и жертва на времето, като двигател на обществените промени, като творец на бъдещето. Воден от дейния си хуманизъм поетът на каменния град утвърждава апотеоза на човека и неговата борба срещу собствената си участ, убеден в човешкото право на свободно бъдеще.